

Гудінова І.Л. Мем як код людської поведінки що впливає на особистісний життєвий проект. *Scientific progress: innovations, achievements and prospects: Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference (Munich, Germany, 6-8.11.2022,).* Munich, 2022. P. 291–297.

URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/11/SCIENTIFIC-PROGRESS-INNOVATIONS-ACHIEVEMENTS-AND-PROSPECTS-6-8.11.22.pdf>

УДК 159. 923.2

МЕМ ЯК КОД ЛЮДСЬКОЇ ПОВЕДІНКИ ЩО ВПЛИВАЄ НА ОСОБИСТІСНИЙ ЖИТТЄВИЙ ПРОЕКТ.

Гудінова Ірина Леонідівна

Науковий співробітник

Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України

м. Київ, Україна

Вступ. Вище названа проблема заслуговує на особливу увагу серед науковців. Сучасне життя вимагає швидкого сприйняття потоку інформації, її обробки, засвоєння та транслявання нових інформаційних кластерів, що утворилися в процесі особистісної інтерпретації.

Вживання готових коротких смислових текстових чи візуальних форм, які наповнені креативним смисловим ресурсом, смислопороджуючими можливостями, культурологією смислу, життєвою позицією, точкою зору, фактом і точкою зору на факт, фіксацією людини в часопросторі і часопростору в людині (співзвучні епохам думки), стає досить потужним стартом для самопроекування особистості. Сама ж точка зору у мемі співвідноситься з «перспективою», «аспектом», «поглядом», «світоглядом», «позицією», що стає базальним для самопроекування особистості.

Зазначимо, що без точки зору немає історії. Для історії відбираються певні смислові елементи притаманні життєвим подіям. Сам же відбір життєвих ситуацій супроводжується підбором точок зору з приводу життєвих подій. Весь фактаж у мемах супроводжується розглядом його під певним оціночним кутом зору. В таких текстах «часовою відстанню» прийнято вважати сприйняття події до, під час, і після події. З годом ситуації в часопросторі «часова відстань» може втрачатись чи корегуватись під впливом знання причин і наслідків подій що відбулися, а це передбачає надалі переоцінку подій. У мінімальному літературному тексті, вже закладена подія, смисловий пріоритет, сценарій чужого «близького» життя («эстетическое чужое, как забытое свое»), здійснений мінімально подієвий 291 проект життєвого етапу чи шляху, намічений смисловий життєвий вектор. У мінімальному тексті тезаурус забезпечує відображення переліку смислів. Смислові цінності стають великим життєвим проектним задумом. Відбувається «літературне спів\переживання» автора і читача. [Зорин А. Л.]

Мета дослідити психологічний вплив коротких смислів (мем) на людину, і чи може стати (мем), архітектором особистісного життєвого проекту. людини

Під мінімальною літературною формою ми розуміємо короткі цитатні, афористичні тексти, які стали на певний життєвий час для людини взірцевим текстом. В них розкривається одна подія, яка може відобразитись в таких формулах: початок-середина-кінцівка; зав'язка-розв'язка; постановка проблеми-рішення; очікування-задоволення, питання-відповідь до події. Такий міні текст складається з тексту на тему «я так думаю.....», самоаналізу, та меморіалізації власних дій. Такі короткі текстові форми наділені пізнавальною надійністю. Тут не тільки тематична направленість (мораль, вічні цінності), а і поетика (мова, образність, ритм) і їх пізнавальна надійність. Мудрість найвища життєва компетентність.

Також в психології мінімальні літературні мікроформи визначаються, як протонаратив - це літературна мікроформа, яка має подієво-просторову часову організацію. Прото - (від грец. *protos* - перший), частина складних слів, що вказує на первинність, першооснову і вищий ступінь (напр., прототип). Коротка текстова форма для сприйняття завжди стає догмою, бо утримує в собі смисл того, що розкривалося в тексті. Протонаратив (чи прецедентний текст) вперше термін ввів Ф. Левін – це мінімальна історія, що складається з однієї події і двох станів особистості. Перший стан передує «активному стану», а інший стає наступним за ним, при цьому, це два якісно різних стани. «Мінімальний наратив із за своєї редукованості наративних компонентів і принципів, точніше називати протонаративом» [Prince, G.], [Uzarevic, J.]. Поняття протонаративу широко використовував у своїх роботах Рікер та Філіп Левін, Андрій Зорін, Йосип Ужаревич. Такі на вигляд маленькі текстові матриці (протонаративи) досить швидко викликають певні життєві інтерпретації і майже автоматично **292** розгортають протонаратив в повноформатний наратив.

Вище описавши можливості, вихідні і похідні принципи побудови коротких текстових форм, що являють собою по суті чистий смисл однієї події, слід зазначити ще й те, що ці афористичні та цитатні тексти широко використовуються і в інтернет середовищі, яке стало пристанком для людей з різними соціокультурними поглядами, потребами.

В Інтернеті ці короткі текстові форми, протонаративи, називають *Мем*. Мем може бути будь який короткий вислів, зображення, норма поведінки, мелодія, мода та ін. Але мем від простої інформації відрізняє його здатність до швидкого копіювання та тиражування/розмноження. Такої летючої легкості цим феноменам надає компактна текстова форма і згорнутий смисл, який швидко викликає безліч життєвих асоціацій (наприклад *виплюсеньє*). В мотиваторах своє/чуже швидко переходить в наше, і моє.

Далі, ми бачимо, що саме в цих текстах люди знаходять смислову структуру, межі, опору для самопроективного старту. Такі текстові мікро мотиви призводять до макро поведінки так, як старт для проектування починається не від сприйняття ситуації, а від сприйняття її глибокого аналізу (смислу) – високий соціокультурний старт для особистісних перетворень.

Розширюються межі можливостей завдяки соціокультурному простору і колективному досвіду – «він зміг і я зможу».

Лаконічні ціннісно-смислові основи як протонаративи чи так звані в Інтернет середовищі «мем» стаючи стартовою основою для самопроектування

особистості ведуть «до змін у всіх підструктурах: людина\всесвіт, людина\людина, людина\текст, людина\сукупність текстів».

Як би ми не назвали мінімальний текст, чи то вірцевий на час його сприйняття реципієнтом, чи протонаратив, чи «мем» похідна назва від мнемонічна форма, функції впливу його залишаться незмінно потужні, він стає тим смислом, який шукає людина на певному етапі свого життя чи в певній ситуації:

Тут смисл слугує як старт до особистісних змін за посередністю 293 інтерпретацій. Смисл як копіювання і наслідування соціокультурних конструктів. Сприйняття смислу, як готовність до сприйняття готових результатів, пере визначення їх, і далі до постановки більш високих моральних та етичних цілей в особистому житті. Ставити завдання на освоєння комфортних для себе смислів і далі, оволодівати та присвоювати соціальні культурні практики іншого. З кожним рішенням ми змінюємо життя.

Смисл – це лаконічність думки, споріднена з цитатною думкою, цитата, це текст в тексті. Пошук чи запозичення нових смислів із соціуму — це 100 % сприйняття мотивації за функціоналом. Пошук «слова ключа». Ким яким мені бути в майбутньому? Сила мови полягає в умінні висловити багато в мало словах. Близькість моральних криз та цінностей у близьких мотиваторах.

Сприйняття смислу, це пошук ціннісної підтримки\ресурсу\регулювання в інших, в соціокультурному досвіді та зразках. «Зміни змін» О. Г. Асмолов. Потреба в змінах - само заміна смислів і само зміна вчинків. Далі, постановка питання на: вибір цінності, внутрішній світ особистості, свобода, межі свободи, духовність, цілісність особистості. Можливості, перспективи, настрої на нечислені самопроекти.

Мінімальний текст що в психології означений, як протонаратив а в Інтернеті «мем», несе в собі такі функції: 1) елементарна одиниця інформації, здатна повторювати себе, розмножувати в паралельних або в подібних системах інтерпретуватись. Це одиниця, що утворює нескінченні інтерпретаційні потоки та зв'язки; 2) одиниця культури, де одне слово чи смисл викликає низку подібних смислів та інтерпретацій інформації; 3) ідея, яка потрапляє в мозок і викликає спогади з життя людини, починає відтворювати копії «самої себе», «реінкарнує стереотипи»; 4) це націлена на самого себе логіка; 5) глибинні образи мислення, які формують системи і впливають на поведінку людини; 6) база «пакетів думок», мотивів та інструкцій, які визначають те, чим ми керуємось при прийнятті рішення іборі пріоритетів; 7) те, що впливає на життєвий вибір людини; 8) самоорганізуюча суть, щозадіює існуючі узгоджені стереотипи життя; 9) структури мислення, тобто «мем», визначає як люди 294 мислять або ухвалюють рішення, на відміну від того, в чому вони переконані або що цінують; 10) репродуктивність – багаторазове вирішення типових завдань: «З кожним рішенням ми змінюємо життя»; 11) готовність до сприйняття результатів, перевизначення, і постановки високих цілей; 12) ставити завдання на освоєння комфортних для себе смислів. [Менегетти А.]

Крім того, автор зазначає, «Слід серйозно ставитися до «мемів» як «вірусів розуму», оскільки це вони іноді заражають тебе «меметичними» - ідеями, установками і переконаннями, які ведуть тебе туди, куди ти зовсім не хочеш потрапити». Одним з методів їхньої дії – це «пророцтво що

самореалізується». Меми-категорії не тільки управляють майбутніми, але також утворюють так званий «фільтр сприйняття». [Менегетти А.]

Життя — проект енергій подвоєння реальності. Його реальність в мені породження і примноження нових реальностей. Конструювання зв'язків для самодостатнього образу. Потребу у самопроектуванні викликає конфлікт соціокультурних цілей. Особистих цілей:

Ціль самопроекткування життя, це смисло і енергозбереження особистості. Орієнтація на дії і кінцевий стан? Змінюються риси особистості дії і психологічні стани. Ціннісно-смысловий заряд людини. Сприйнятий смисл із соціокультурного оточення є новим рівнем постановки цілі, і лише час стає виміром «народження нового смислу»!

Робота з новими смислами: згрупувати життєві смисли та орієнтації поділити на категорії, прослідкувати смислове нашарування минуле теперішнє майбутнє. Чи стають вони смислами особистого саморозвитку? «Сходження до себе», самовдосконалення, віднайдення особистого смислу життя шляхом самореалізації в діяльності. Коротка смислова форма Протонаратив, «Мем» є світосприйняттям, системою цінностей, рівнем психологічного існування, протонаративи хронотопи попередніх епох і людей в них. Події до яких повертаються для гармонічної їх адаптації в соціокультурному просторі і виправлення докорінно 295

У психології «самопроекткування особистості» це форма психотехнічної практики, суть якої – зміна психічних станів або властивостей самого суб'єкта. «Я»- концепція, прагнення до самостійної поведінки, ціннісні відносини і переваги, особистісний вибір і відповідальність, світоглядні орієнтації, як важливої передумови самопроекткування. Кожна людина прагне до наближення свого реального «Я» до «Я» ідеального Сприйняття «соціокультурних зразків відбувається з довірою і вірою в дієвість інструкцій даного тексту, з надією на ефективність чужого життєвого смислу, і мрією що буде саме так, як у автора.

Цінності і установки, як компоненти проектних дій людини, виступають в ролі ресурсу і обмеження для розвитку, дозволу та оцінювання актуальних професійних і не тільки ситуацій, з якими стикаються фахівці. Смисл, який виник в наслідок діяльності, стає головним регулятором всієї людської життєдіяльності і слугує провідним у соціальній орієнтації людини. Особливе місце серед смислових утворень займає сенс життя – певною мірою усвідомлені переживання, які мають вектори на певні спрямованості і результати власного життя, виступають критеріями суб'єктивного оцінювання і джерелом задоволеності або незадоволеності ним.

Результати обговорення Сприймавши коротку «метичну», протонаративноу вірцеву для себе інформацією, синдром відкладеного життя та ЕГОцентричність зникає, натомість, утворюється концепція життєвої пошукової активності.

Ціль самопроекткування життя, це смисло і енергозбереження особистості. Орієнтація на дії і кінцевий стан. Змінюються риси особистості, дії, і психологічні стани, ціннісно-смысловий заряд людини.

Прикінцева ціль життєвого пошуку – осягнення вищих етичних цінностей, прагнення до смислового та словесного ідеалу, смислового комфорту, смислової гармонії з оточуючим, смислового унісону з світом, смислового

благополуччя. В протонаративах, «мемах» як взірцевих текстах поєднується буденність, не буденність та унікальність смислового наповнення описаної події. 296

ЛІТЕРАТУРА

1. Зорин А. Л. Понятие «литературного переживания» и конструкция психологического протонаратива. История и повествование: Сборник статей. М.: 2006. – С. 12-27.
2. Менегетти А. Онтопсихология и меметика. [Электронный ресурс]. Режим доступа до строінки: <http://www.zipsites.ru/psy/psylib/info.php?p=3039> (15.04.2010).
3. Prince, G. 1973. A grammar of story. An introduction. The Hague, Paris: Mouton. 1987. A dictionary of narratology. Lincoln and London: University of Nebraska Press.
4. Uzarevic J. 2003. Problem ponavljanja prekinutoga ponavljanja. Knjizevna smotra, Zagreb, br.127 (1):2004. P. 37–44.
297